

mig at være et stærkt Vidnesbyrd, et Slags Vidnesbyrd ex consensu gentium, der gjælder meget mere end personlige Erfaringer, hvilke jeg isøvrigt ikke kan påaeraabe mig i denne Sag. Dertil kommer en meget væsentlig Betragtning, den nemlig, at man ikke lettelig skal røre ved Noget, der, som det er antydet i Betænkningen, hos os er blevet et Slags Pengevæsen; det er en meget alvorlig Betragtning af denne Sag, der maa fremkaldes ved den Erkjendelse, at alle Omvæltninger i Pengevæsen og Værdiberegninger gribe dybt ind i det private Velvære, og med Hensyn hertil har vor Land gjort en meget lang og sørgelig Erfaring, ligesom man i den senere Tid har haft en stærk Fornemmelse af, hvilken Velsignelse det er at have et fast, ordnet Pengevæsen. Nu er det Tilfældet her i Danmark, at Capitelstæten har overordentlig Meget tilfælles med det hele Pengevæsen, nemlig som Værdimaaler for gjensidige Rettigheder og Forpligtelser. Naar Udbalget desuagtet er gaaet ind paa en Forandring af dette Forhold, saa er det, fordi der er foregaaet en Forandring i selve Lovgivningen, der efter vor Mening kan begrunde at gjøre Forandring i den Maade, hvorpaa Capitelstædens Fasttættelse nu finder Sted. Uagtet det Grundlag, hvorpaa Beregningen nu gjøres, hidrører fra to forskjellige Sider, nemlig fra Præster og Herredsfogder, saa ere disse vel ikke opstillede saaledes, at de skulle repræsentere respective Nyerne og Yderne; men Factum er, at Præsterne som Tiendetagere have haft Interesse i, at Capitelstæten maatte blive saa høi som mulig; hvorefter Herredsfogderne vel personlig have været aldeles uberørte af dette Spørgsmaal, men dog, forsaavidt de have henvendt sig om Dphsninger, enten hos Rjibmænd eller hos Råndmænd, og blandt disse sidst nærmest hos Sognefogderne, have haft deres Dphsninger fra Folk, hvis Interesse det var at faae Capitelstæten sat saa lav som mulig. Og, uagtet man jo naturligviis maa forudsætte, at alle Parter have opgivet det, der efter deres bedste Skjønne har været det Correcte, saa ligger det dog i de menneskelige Ting og Vilkaar, at, hvor der handles om Ting, der tildeels berøe paa et Skjøn, og med Hensyn til hvilke der ikke foreligger rene og

klare Vidnesbyrd, som man kan tage og føle paa, og saaledes mathematisk bevise Sagen; der har Interessen, selv hos de rebelligste Folk, en vis ubevindt og undgaaelig Indflydelse. Nu have Herredsfogderne ved den senere Lovgivning faaet en, om end meget ringe, Interesse i Capitelstædens Fasttættelse dert, at de nu tildeels ere overgaaede paa fast Gage, hvorved dog maa bemærkes, at det ikke er deres hele Gage, men kun den Deel af samme, der benevnes som Sædtillæg, der beregnes efter Capitelstæten, og for hvilken Deel dennes Fasttættelse altsaa kan have Betydning, ligesom man ogsaa maa erindre, at det kun er efter Capitelstæten for Sjællands Stift og for to enkelte Kormarters Vedkommende for Lolland-Falsters Stift, at dette Sædtillæg beregnes. Imidlertid kan det siges, og Alt, hvad der med god Høie kan siges, troer jeg bør i saa Henseende indrømmes, at den juridiske Embedsstand ikke mere staaer saa aldeles uinteresset ligeoverfor dette Spørgsmaal, som den har staaet tidligere, og det er derfor foreslaaet, at Sogneforstanderskaberne, der dog ifølge deres hele Sammenfæining i alt Fald i en ganske overvelende Grad bestaae af Tiendehdere, skulle afgive de Beretninger, som tidligere have været afgivne af Herredsfogderne. Der opstaaer her ved ganske vist en Betænkning, som har sin Betydning, nemlig det Mislige, der kan ligge i at stille Sognepræster i Egenstab af Tiendetager og Sogneforstanderskabet i Egenstab af Tiendehder, altsaa Sjælesørger og Menighed, op imod hinanden og fremkalde en Interessconflict imellem dem; men det er desværre Noget, som ikke kan undgaaes; det er ganske vist, at hvis det til en vis Grad kan undgaaes, bør man søge en saadan Conflict fjernet. Jeg troer imidlertid ikke, at man vil kunne finde nogen mere saglyndig Autoritet at henwise denne Sag til end netop Sogneforstanderskabet, og det tør forudsættes, at dette vil være sig vel bevidst, at det ikke her staaer som Repræsentant for Communen — i hvilket Tilfælde det har Lov til at være meget eensidigt —, men at det her staaer som repræsenterende en almindelig Statsinteresse, og der kan ikke være den fjerneste Tvivl om, at, taget i sin store Almindelighed, ville de Indberetninger, som